

Navigating Mis- and
Disinformation at an Older Age

MITÄ DISINFORMAATIO ON JA MITEN SE TOIMII?

Nordplus

JYVÄSKYLÄN
KESÄYLIOPISTO

Vanhustyön keskusliitto
CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÄL RY

MEDARDO ČOBOTO
TREČIOJO AMŽIAUS UNIVERSITETAS

Mitä disinformaatio on?

Disinformaatio on tahallisesti harhaanjohtavaa tai väärää tietoa, jota levitetään tarkoituksena harhauttaa, vaikuttaa mielipiteisiin, käyttäytymiseen tai poliittisiin päätöksiin.

Mitä disinformaatio on?

Ominaisuuksia:

Tarkoituksellisuus – henkilö, joka sen luo tai jakaa, tietää, että tieto on väärää.

Jakelukanavat – sosiaaliset verkostot, mediakanavat, valeuutissivustot, meemit, videot jne.

Manipulointi – tavoitteena on vaikuttaa yleisöön, vahvistaa tiettyä kertomusta, aiheuttaa hämmennystä tai epäluottamusta.

Miksi disinformaatio toimii?

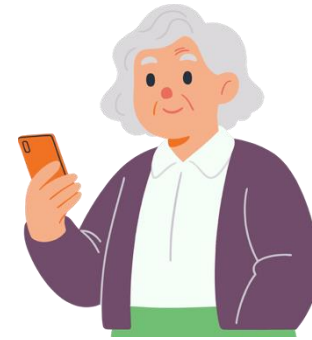
Disinformaatio toimii,
koska se vaikuttaa
ajatteluumme,
tunteisiimme ja
tapaamme käsitellä
tietoa.

Miksi disinformaatio toimii?

1. Kognitiiviset vinoumat. Aivomme luottavat nopeisiin päätöksiin ja henkisiin oikoteihin, jotka tekevät meistä haavoittuvia:

Vahvistusharha – uskomme siihen, mikä on linjassa ennakkokäsityksiemme kanssa.

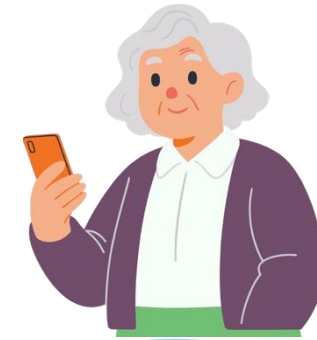
Auktoriteettivaikutus – jos tieto tulee näennäisesti luotettavalta lähteeltä, siihen on helpompi uskoa.

Toistovaikutus – toistuva tieto vaikuttaa totuudenmukaiselta (illuusio-totuusilmiö).

Miksi disinformaatio toimii?

2. Tunteiden hyväksikäyttö

Disinformaatio aiheuttaa usein: pelkoa, vihaa, katkeruutta, uteliaisuutta.

Emotionaalisesti vahva sisältö leviää paljon nopeammin, koska ihmiset jakavat sitä impulsiivisesti.

Disinformaatio kohdistuu usein pelkoihimme ja ahdistuksen tunteisiimme.

Hyökkäykset kohdistuvat turvattomuuden tunteeseen, aiheuttaen pelkoja ja vihan tunteita.

Miksi disinformaatio toimii?

3. Sosiaalisen median periaatteet

Sosiaalisen median sisältö voi helpottaa uskomista disinformaation levittämään viestiin, kannustaa sen jakamiseen.

Alustat priorisoivat reaktiota aiheuttavaa sisältöä, nopeaa jakamista, personoitua sisältöä (algoritmit suodattavat näkemäämme).

Tämä mahdollistaa väärän tiedon nopean yleistymisen ja laajojen yleisöjen tavoittamisen.

Miksi disinformaatio toimii?

4. Sosiaalinen paine ja yhteisöt

Tämän seurauksena jopa valheille voidaan antaa "yhteisön tuki"

Ihmiset uskovat yleensä sitä, mitä heidän läheinen ryhmänsä uskoo: perhe, ystävät, vertaiset internetkuppilissa.

Miksi disinformaatio toimii?

5. Tiedon ylikuormitus
ja faktantarkistus
nykyaikaisessa
tiedonkulussa.

Ihmiset eivät käytä aikaa
faktantarkistamiseen ja eivät
aina tiedä, miten tunnistaa
luotettavia lähteitä.
Ammattimaista journalismia
on välillä vaikea erottaa
manipuloivasta sisällöstä.

Miten käsitellä disinformaatiota?

Pitäisikö meidän
aina tarkistaa
kaikki?:

Kyllä, aina, kun voit. Mutta tietojen tarkistaminen voi olla melko monimutkaista ja aikaa vievää.

Jos alamme kyseenalaistaa kaiken tiedon, se on hyvin raskasta ja luo epävarmuuden tunteen siitä, että mikään ei ole totta.

Miten käsitellä disinformaatiota?

Kannattaako yrittää osoittaa kommenttien ja väitteiden virheellisyyttä, kun näet disinformaatioviestin sosiaalisessa mediassa?

Ei ole vaivan arvoista puuttua kommenttiosioon: emme edes tiedä, kohtaammeko oikean käyttäjän, ehkä kyseessä on joukko botteja.

Paras, mitä voimme tehdä, on estää tai raportoida sopimaton tili sosiaalisessa mediassa.

Miten käsitellä disinformaatiota?

Mitä tehdä
läheisille, jotka
ovat uskoneet
väärää tietoa?

Tässä tapauksessa ei kannata väitellä. Henkilö juurtuu entistä syvemmmälle uskomuksiinsa tai näkemyksiinsä. Kannattaa kysyä ja kuunnella. Usein ihminen alkaa ymmärtää epäloogisia asioita puhuessaan. Älä pilkkaa tai nöyryytä harhaanjohdettua henkilöä.

JA LOPUKSI:

Kuuluisa italialainen semiotiteilijä ja kirjailija Umberto Eco (1932–2016) sanoi kerran:

"Sosiaalinen media on antanut oikeuden puhua lukemattomille idioteille, jotka aiemmin puhuivat vain viinilasin äärellä baarissa eivätkä vahingoittaneet yhteisöä. Sitten heidät vaiennettiin välittömästi, mutta tänään heillä on sama oikeus puhua kuin Nobelin palkinnon saajalla. Suora idiottien virta on alkanut."

